

DEO OPTIMO MAXIMO,
UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA.

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS,
*manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis octavâ mensis
Martii, anno Domini M. DCC. LXIV.*

M. LAURENTIO FERRET,*
Ecclesiæ Cameracensis Canonico, antiquo Chirurgiæ
Professore, Doctore Medico, Præside.

An Chirurgia recens instrumentalis antiquâ perfector?

I.

X QUO fratrem fratri necem parasse, ex quo cives acuisse ferrum
adhuc recens mirabatur orbis; orientia Chirurgiæ tempora idem
novus simul aspectabat. Chirurgiam varios inter hominum casus,
jurgia insidiasve natam aluere bella, pugnae, obsessa urbes forma-
vere. Quam manu prius auxiliantem, mox propriis armavit instru-
mentis solers industria. Ars est in qua, singulari opere, vulnere
vulneris fit sanatio, & doloris auxilium sæpè tormentum est. Hanc semper antea

* *Theses Auctore.*

A

fæva necessitas scalpello, forfices & vossellas manu gestans ferreâ. Officiosè crudelis, dùm saucios artus intrepidè amputat, mammamve, spem alumni, ah! misere cruciatam rescindit; seu rubente dexterâ dùm partis alicujus dolorem sibilante carne extorret. Felicitèr audax, nunc humano purpurea sanguine rapidos moratur sanguinis fluxus, nunc, serofus humor, regna lymphæ præfluens, cùm sævit, horrendamque oppresso pectori diluvium meditatur, inimicum imbrem illa aperto thorace elicit. Aliàs, post casum ictumve quo cerebri moles, & vitæ flumina, quo sensuum domus, & abdita mentis sedes concutitur, arcem osseam terebrando perforat. Summoperè artificiosa, quando de calculo è vesicâ latebrâ extrahendo, Charybdim inter & Scyllam positâ sollicitè laborat; aut suprà incarceratam prolapsi intestini ramicem, periculosa industriâ, dexteram manum exercet. Quid de conficiendis operationibus, ubi forti animo & constanti opus est? Illi virile pectus erat, qui gravidæ vivum mulieris ventrem cruentando submisit scalpello primus, nec timuit præcipitem elabi vitam, qui, non tangenda perumpens loca, siccis oculis sætum in utero natantem vidit, illum matre salvâ salvum eripuit. Nil Chirurgiæ arduum est. Cui nil etiam impervium, Seu scandat aratas ea puppes cæde dùm arva Neptunia rubescunt. Seu castra sequatur ubi cruento, petit ore terram miles morti occumbens, incedit eodem quo Chirurgia salus advolat, adest. Quoties illa, bellatorum, tutela, tot milites, duces, & permistos heroas veluti redivos fecit? Quoties in Nosocomiis, quorum auxilia sollicità prece pauper ambit, lethi tardavit alas & vitæ damna reparavit! per oppida, per vicos salutiferas expandit manus. Sunt quibus illius ope novâ lucis usurâ frui, aut vocem amisam, recuperare, aut quæ pede claudō ambulantes gressus firmari conceditur. Naturæ injuriæ ubique Chirurgia infestatur, deformitates arcet, vitia emendat, castigat errores; naturam ipsam artē suâ sæpè sæpius mentitur. Undè nam tanta artis fiducia? Quo numine tot miranda promit? Illi armamentarium est, dei munus, quo sine perfectè ars nequit, exerceri, quoque sapienter qui utitur verè Chirurgus haberi potest, & debet. Vult secare, en antiquissimam origine novaculam; & ei substitutum multiformem ades scalpellum, lythotomumque & syringotomum; en varios figurâ & facie forfices, cultros, argutæque laminam serræ. Pungere cupit, variæ sunt ad id acum species & figuræ quas omnes dispar usu trigonalis acus magnitudine supereminet. Secundo aperit phlebotomus, cauterium urendo. Terebra perforat, forceps apprehendit, extrahit, confringit, rescindit. Immittuntur cannulæ, specilla, & explorator calculi catheter. Tum & variæ antè oculos adsunt machinæ, inter quas vitæ fugientis moderator torcular primas obtinet; nec spernenda varii artificii subligacula. Atque etiam linamenta carpta, ex iis confecta variæ figuræ glomera, turundæ, fasciæ, tonsisque villis mantilia quæ utilem ei supellectilem offerunt. Adcò Vulcani elaborati dona Minervæ operibus utili consortio mixta non ineptè diceres. Ergò vitæ læsionibus auxilia, arma armis opponit Chirurgia. Instrumentalis officium est, quæ therapeutices ab omni ævo pars nata, & ferro, & igne medendi ratio facta, cùm à Medicis, tùm à Chirurgis propriè dictis perpetuo & amabili nexu inter se in publicum commodum conspirantibus, exulta fuit, semper & adhuc dùm excelsit. Veterinæ Chirurgiæ instrumentali, an recenti concedenda palma? Perfectior sanè quæ tutius, citius & jucundius auxilia ministrat.

CUJUSQUE sua sunt artis principia, è quibus certæ quædam leges ac regulæ ad exercitationis usum accommodandæ opportunè deducuntur. Instrumentalis

Chirurgiæ, tutò, citò, & jucundè instrumentis uti est, & fons & principium. Hæc qui tutò ministrat, periculum omne vitando, præsidium certum affert. Qui citò, dolorem in operando minuit. Qui jucundè attenuat. Antequam opus suscipias, instrumentorum apparatus priùs prospice. Parata tibi sint linamenta, carpta, splenia, turundæ, fasciæ; omnia quæ antè memor provisa reposueris, si te digna manet artis gloria. Instrumentorum munda sit suppellex. Stet ferri acies corusco mucrone stricta, secando parata. Praterèa sit numerus & ordo. Ordinis hæc virtus erit ut singula quæquæ convenientem locum sortita teneant. Non tamen intrùs digna geri promes in patinam, multaue tolles ex oculis quæ mox eruat necessitas præsens. Adeò pavor etiam auxilia formidat. Extrà cubiculum ægrotantis apparatus ordina. Apparatus timoris tormentum adducit. Quo factò, ne trepidantes Chirurgus admoveat, neque incontinentes injiciat manus. Vereri tempestivè qui scit, scit tutò aggredi. Timet nervum tangere, arteriam sanguine viperino cautids vitat, à tendinibus & ductibus excretoriis velut angue in herbà latente refugit. Secundum fibrarum directionem, ordinemve rugarum, musculos & cutem secat. Suturis cranii terebrationem ægrè ferentibus, parti ejusdem à fracturà vacillanti aut carie tactæ trepanum non admovet. Vitiatum os ferro candenti si adurat, ne molles juxtà positæ partes immeritò lædantur sollicitè simul cavet. Si vulnus is tractat quod fractura comitetur aut luxatio, ea ipsi sollicitudo sit ut priùs curentur quàm vulneris ora jungantur. Quod debilitatis ægri causà, simul & semel non potest perfici, illud nisi intervalla requie-tis concedendo agatur. Quæ desperat tractata posse sanari, relinquit. Vetus adagium, ubi prodesse non potes, cave ne noceas. Ne tamen timiditas pro prudentià habeatur. Sive in aperiendo abscessu, sive in alieno corpore extrahendo, quodcumque secari debet, seca; si quid obstat, expecta. Ne tibi sit cordi emendare quod corrigere est nefas; non licet in Chirurgià bis peccare. Neque Chirurgus, dum instrumentis utitur, periculum vitasse satis est. Ægrotantis dolori, infensissimo hominis hosti, etiam parcere oportet. Quicquid suscipies, promptus sis; ut citò acta ægri dociles faciliè perferant. Omne supervacuum ignoratæ artis turpitudine artificem premit. Citò agit, qui ad manum & impromptu selecta instrumenta habet, ea dexterè tenet, industriæ versat, neque facit per plura quod per pauca potest facere. Non per vices igitur secetur quod semel secari convenit. Quod uno ictu, non pluribus. Plus dolet quàm necesse est, qui antè dolet quàm necesse est. Quod nobilis horæ puncto potest perfici, non diù protrahendum; nihil tam exasperat fervorem vulneris quam ferendi impatientia. Necessario dolori naturæ vires sæpè sufficiunt, succumbunt inutili. Ipse aër qui fovet sanitatem, vulnera sæpè numero labefactat; quæ pectori & capiti deligatio instituitur celeritima esto. Dona præsentis horæ latus tape, promptius curantur quæ ossa fracta protinùs reponuntur. Est ubi lentè tamen ac providè procedendum. Quam mitissimè lentissimèque luxata extende. Qui nimium properat, seriùs absolvit. Ne injice in corpus, neque immitte nimis præcipitanter. Quas qui instrumentalis Chirurgiæ rationes tenebit, faustos successus habeat necesse est; modo etiam jucundè opus suum perfecit. Qui nil ineptè molitur, non plus secat quàm secandum; neque obtusà acie. Partes sectas contusis aut laceratis minùs lædi, faciliùsque redintegrari quis nescit? In futuris præsertim in faciei vulnera, ferendis tenuis sit & cautus, si fortè necesse est turundas, cylindrica glomera, cannulas intro-mittere, mollia hæc vel levia esse continget, dabiturque licentia pudenter sumpta. Segnius homines bona quàm mala sentiunt. Nullo fastu, nec molimine omnia

præstabit. Tot circa unum caput tumultuantes spectatores arcebit; non vires habet, sed pondus; potius impedimentum, quam auxilium; multitudo, Infelix foret operis summa, quæ totum nesciret ponere. Superat curæ pars altera, deligatio, quæ tibi postrema non erit. Ne linamenta carpta, splenia, glomera nisi suspensa manu impone. Fascias neque arctius stringe neque laxius. Sic leve, sic parvum est ægrum quod doloris impatientem subruit aut reficit. Rara autem ut plurimum sit deligatio. Numquam sine querelâ agra tanguntur. An cicatricis stabit honos & gratia, dum renatis fibris nulla requies conceditur? Si renovetur deligatio, ipsa acie ferri nondum tentanda, sed dexteris carpenda manibus, & distinctæ legenda. Quibus peractis idoneum tandem agræ parti situm commoda. Parvis rebus magna juvantur. Nunc satis sit dixisse? Id bene agi à Chirurgo, quod fieri æger optime patitur. Monstrat iter Anatomia, ductoris partes agit intellectus stipante sensuum catervâ, gressum observatio dirigit, firmat experientia, instrumentorum delectus & apparatus adjuvat, nata dexteritas opus absolvit.

I I I.

ARTIS cujuslibet principium etsi primo intuitu simplicissimum præceptionesque ab eo deductæ ad usum aptari facillimæ videantur; prævias tamen quasdam cognitiones, quibus idonea futura sit illorum applicatio, supponendas esse nemo negaverit. Ut autem cujusque artificis interest subjectam quam tractat materiam omnino perspectam habere, quo expeditius in omnem artificii speciem & decorem flectere illam possit & torquere, ita & Chirurgo humani corporis structura primùm cognoscenda est omnibus suis partibus absoluta, ut rectâ instrumentorum administrandorum ratione illius valeat damna commodè reparare. Quæ enim instrumentalem Chirurgiam ad perfectionis gradum quem adepta est evehere scientiæ poruit, nisi anatomia? Nuda & agrestis ab initio Chirurgia rustica primùm fudit instrumenta quibus incompositè utebatur. Ferrum quod terra celabat cogere suos in usus edocta, ævis labentibus instrumenta sibi propria finxit, artium quas faber quisque protulerat in dies opulentior facta; undè salubre armamentarium fuit perpolitum, & Chirurgiæ vires crevere, est tamen modus in rebus quem prætervehimus plerumque. In vitium libertas excidit. Impositis tum genere incudibus paratas Chirurgiæ armandæ Officinas. Omnis generis ferramenta cudi, multiplicis speciei machinas elaborari, inconditè in auxilium vocari; ita ut quodlibet secare, quodlibet urere, quodlibet moliri; quid erat secandum, quid urendum, quid molendum ignara, vetus Chirurgia gestiebat. Ordinem rectum evaganti licentiæ frana iniecit anatomie, amovitque culpas. Qui non vult errare peregrinator, Geographiam callere debet, Chirurgus anatomiam. Sectione anatomicâ humani corporis partium numerum, situm, formam, substantiam, magnitudinem, colorem, ad alias partes connexum, usum munus is potest discere. Veteribus cadaverum sectio ardua res erat aut nefas. Repagula quæ superari haud facile, nequaquamve poterant, omni ævo anatomia reperit. Ab incunabilis in brutorum aliquot sectionibus exercitata, zootomia dicta, fortuitive vulnere occasionebus, quæ coram & in conspectu omnium erant, partium læsarum situ instructa, traumaticaque vocata, nocentium cadavera in publicis Scholis secandi potestatem ea tandem obtinuit. Indè prima corporis humani fabricæ scientia. Tum ea omnium ossium cartilaginumque naturam enarravit, quæ, quod illis reliquæ partes suffulciantur, & secundum hæc describantur, à Chirurgiæ studiosis primùm cognoscenda veniunt, Ligamenta, quorum

beneficio ossa cartilagineque invicem connectuntur; & dein musculos, motus è nostro arbitratu pendentis opifices commonstravit; venarum & arteriarum quæ ossa musculosque & cæteras partes perreptant seriem complexa est; ac tandem nervorum, qui musculis animale spiritum perferunt, propagines edocuit. Venarum tamen cum arteriis commercium, amborum veros usus nondum anatomia monstraverat, cum, stupente toto orbe, extremis pronos sanguinis rivos relabi posse arteriis, & per venas cor reverti, atque cursus relictos usque iterare, immortalis memoriæ vir luce lucidius demonstravit. Chirurgiæ autem jam extinctorum morbo cadavera anatomico cultro secare licitum erat. Non secus igitur ac arbores qui vigorem suum hyemis molestia decussum, unius solis accessu ac favore ineunte vere recuperant, novas inde vires sic recreata cepit Chirurgia. Ossium fracturas a luxationibus probe distinctas eleganter tractare, musculorum roboris, clateris, fibrarum directionis rationem habere, nervorum doloris patientium propagines declinare, vasorum hæmorrhagias vitare aut compescere; uno verbo, certos fines quos ultra citràque rectum consistere non potest cognoscere, ex anatomici scientiæ evidenter illa didicit. Et certè anatomiam innumeras magni momenti operationes, è quibus aliæ tractatæ nunquam aut inventæ ab antiquis fuere, aliæ vero infantes ferè semper eventus habuere, faciles magis, magis certas atque generales effecisse nequaquam est dubitandum. Calculi sectionem equidem veteres non ignorabant: sed eam duntaxat, quæ solis infantibus, & in casibus tantum facilioribus conveniebat exercuere. Ceteri cystotomiæ methodi omnibus tum ætatibus tum casibus congruæ, nullam, nisi eruditarum observationum, quæ corporis humani partium structurâ stabilirentur, ope, aut recentium Chirurgorum labore & industria, perfectionem comparavere. Anatomia est, quæ violentam saepeque celatam minimæ intestini portionis compressionem savissimorum morborum qui vitam hominis affligunt numero esse adscribendam nos monendo edocuit. Anatomia est, quæ cataractæ sedem in humore aqueo oculi à veteribus positam, neotericis in lente cristallinâ sæpè sapius conspicuam reddidit. Quid plura? Extra omne dubium est ope cognitionum quas hodie de evidenti quarundam partium usu, seu positione & structurâ earum Chirurgia recens habet, eam multorum morborum sedem struere, & eventus prævidere, in quibus adeo exercebat antiquitas. Veterum pace dixerim, non pauca per umbram duntaxat caliginemque percepta retulerunt. Mirandam autem curandi methodum, cum paucis auxiliis, sive manu solâ, sive solo scalpello, sive instrumentorum simplicissimo apparatu unis viris in anatomia versatis deberi omnes farentur. Præclarissimæ utilitati quam libertas dissectionis affert, varias anatomici rationes quibus veteres utebantur zootomiam, traumaticam, præsens ævum perfectit, novas invenit. Litterariam intellige anatomiam, seu quæ partium omnium imagines sermonis contextui insertas ita continet, ut veluti dissectum corpus anatomici studiosis ob oculis collocet. Omitto cereas illas, quibus varios lucis & umbræ modos ars miscuit, pictasque jussit figuras spirare. Doctam illa magis videtur magistratam imitari, dum ignoris errare locis, ignora videre vasa gestienti speculatori quicumque vasorum terminus obstiterit, hunc injectione tangere dedit, & oculi gratissimo errore, liquidos vitæ colores docuit simulare. Litteraria etiam facta fuit ipsa Chirurgia. Varioꝝ enim operum descriptionibus quas libris, monumentis ære perennioribus, commississe. Curavit, instrumentorumque in tabulis non inani pictura, sui statûs & incrementi veros annales posteritati mandavit. Non minimum tandem perfectionis gradum illa obtinuit, cum artis studiosi quos non picturis, verum sedulâ refectione rerumque ipsarum intuitu duci oportet, has & illas opera-

tionem supra cadavera indefesso labore exercuere. Quæ etsi muta tantum sint rerum supra viventibus gerendarum simulachra, manus tamen dexteritatem secanti artificii servant, instrumentorum facilem usum præbent, sectarumque partium bonam aut pravam rationem manifestant. Usus efficacissimus omnium rerum magister qui varias meditando extendit artes, multaque vario labore refert in melius, cuncta demum complevit. Chirurgia ergo apud more grata carpentis thyma per laborem plurimum, multum sibi assumplit ex cæteris artibus quarum illa choro-septa, & ornatio facta fuit & tutior. Neque miretur quisquam hisce instructam præsidii chirurgiam instrumentalem adeo celeriter præ cæteris increvisse. Chirurgia nempe non animi sublimioris impulsu in res separatas, nulloque sensu comprehensas, acerrime intenta; non medio contemplationis genere in res demonstrandi subtilitate arduas ducta; sed earum cognitionum pulchritudine, quæ immutabiles in corpore positæ, atque subjectæ sunt sensibus, pellestæ; certitudinem quandam, ut omnes fatentur maximam, sibi comparavit. Eò major est autem illa certitudo quod unum semper idemque humanum corpus manet, artis subjectum & materia; quod & oculis subjecta fidelibus, & in manibus sint opus & instrumentum, quodque hæc omnia, quæ facile sibi tradit spectator, per exemplaria possint quoquo modo propagari. Veritates quæ inde deducuntur quandam demonstrationis vim & evidentiam habere nemo negaverit, modo tamen in his deducendis procedat methodus, phænomenaque iteratis observationibus ceu veritatis sigillo obsignentur. Observatione, veritatis certitudo, remotâ erroris nebula, manifestatur. Distinctè autem licet quid peculiaris una observatio utilitatis afferat Chirurgus nequeat prænoscere, nihil tamen ad summam errorum minuendam tantum conferre, quam dum simpliciter & nullâ aliâ mente, laborat nisi, ut veritatum numerus ampliatur, ei pernosendum est. Sic alia ex aliis trahi solent, & ex angustis fontibus per ampla flumina derivari.

I V.

NASCENDO Chirurgiæ debemus nos nostraque, & vitam ab ejus auxiliis auspicamur. Ex altâ uteri caligine ad lucem manus industria nos evocat. Eheu verò! partus ex naturæ voto non semper succedit. Antè janua lucinæ excubat labor & sudor. Quid non movit recens Chirurgia, quæ artificia ad fœtum in utero rectè disponendum non invenit? Hunc perverso situ in latibulo suo impeditum per pedes educendum esse illa pronuntiavit. Quantò inde perfectior hodie ars obstetricia, quantò nunc tutior? De fœtu mortuo educendo egit, de fœtu vivo male disposito altè filuit antiquitas. Procul abeste unci, cochleæ, laquei, ferramenta quæcumque, dum fœtu vita, & parturienti mulieri vires adhuc remanent, est in partu difficili sola manus instrumentum. Lapsuri vitæ temporis cursus vix absque Chirurgiæ auxilio peragitur. Natus homo, nō totus à naturâ morbus, primum vitæ tempus sæpè dat lacrimis injustè cadentibus. Nempe parentum morbi in natos cum semine sæpè transferuntur. Infantes aliquos calculo vexari quis nescit? Opem Chirurgiæ efflagitat lachrymis ætas tenella, miseranda experitur. En minimo instrumentorum apparatu ætati delicatulæ congruo, bis denis jam ab sæculis, calculum educi nemo ignorat. Felix Chirurgia! simplex & facilis methodos (apparatus minor) si omnibus calculis potuisset, omnibus ætatibus, statueris omnibus accommodari. Interea adulti cystotomiæ auxilio privabantur, donec novam meditata methodum, secundum à parvo, ducentis ab hinc annis majorem

apparatum Chirurgia protulerit, Quæ solo ferè scalpello cystotomia perficiebatur, ars valde operosa primum facta est, Jam ex usu fuit catheterum sulcatorum, ductorum, dilatantium instrumentorum multiplex armatura. Rustica sanè illa ab initio, & imperfecta; sed quæ temporis successu à variis artificibus emendata, methodo quidem ad omnes ætates facta, non ad omnes calculos aptiore magnum hodie perfectionis gradum adepta est. Nondùm exultabat incumbens operi Chirurgia, tutioremque simplici ratione viam usque tentans moliri, altum postea apparatus invenit. Omnibus calculis extrahendis aptus quidem ille, sed neque omnibus ætatibus, neque omnibus vesicis idoneus fuit repertus. Via cunctis aliis certè tutior, si vulneris glutinatio aded non foret difficilis, si deligatio ferè inutilis non redderetur. Quarta tandem methodus, lateralem apparatus dicitur, sæculo proximè elapso orbi Chirurgico fuit indicata. Tantæ molis erat veram invenire calculi secandi artem! Hæc methodus temeritatis & ignorantie filia, Chirurgiæ gremio adoptione suscepta, sordibus terfa, feritate orбата, benè composita, idoneo instructum ornata, in publicum commodum, fido Anatomie ductu assiduoque labore instituta fuit, & adhuc dùm instituitur. Lateralis hic apparatus, vix nisi instrumentis à parvo dissimilis, cunctis ætatibus; staturis, calculisque potest aptari. In eo majori apparatu præstat, quodd calculi citius & quidem grandiores extrahantur. Neque alii apparatus incommoda habet, ut potè ætati cuicumque aut vesicæ apprimè conducibilis. An cæteris ided antè ponendus? An scalpelli vaginâ reconditi inventione tutior? Quidquid de hujusce apparatus commodo referatur, id cùm peritissimis in arte cystotomiæ versatis cogitandum videtur, quod ipsum opus periculosum satis atque anceps adhuc sit, quodque nulla omninò, quæ tutò semper in omni subjecto & in omni circumstantiâ possit adhiberi, cystotomiæ methodus existat. Quæ igitur tutissima sit, cæterisque semper præferenda, neque satis certò definiendam, sed judicio eximii opificis, qui pro rerum circumstantium varietate eam ex industria feligat, relinquendam esse exilimo. Idcirco ex dictis sequitur Chirurgiam recentem præ antiquâ, quæ unam tantùm habuit, triplici aliâ cystotomiæ methodo gaudere. Felicissima sanè quæ, instrumentorum selectu & apparatu perfectiore, variis subjectis varias artes & methodos aptando, facta fuit tutior. Vario fidium genere instructum esse arcum in manu sapientis optimè decet. Quemadmodum autem in cystotomiâ celebrandâ, sic etiam maximè in aliis quibusdam operationibus conficiendis, duo præsertim respicere debet Chirurgus, hæmorrhagiam, nempe & dolorem, quorum uni ut medeatur, alteri verò ut parcat ei omni ope, atque operâ allaborandum est. Vetus equidem Chirurgiæ minimos sanguinis fluxus cohibere haud ignorabat: verum in compescendâ artuum rescisioni superveniente hæmorrhagiâ non multam sollicitudinem olim ab artificibus adhibitam fuisse certò certius constat. Quid enim præter astringentia, infrigidantiave aut bibula medicamina efficacius prædicavere? Ferramentorum dein igne candentium amplam copiam, novum variumque mox inventum tormenti genus an memorabo? Atrocem hanc curandi rationem mollior ac mitior fugavit miserationis motus, verùm non perspicacior, dùm potentialia suasit cautèria. Tùm Chirurgia operose nihil agens, novas artes, nova pectore versavit consilia. Multiplicis laqueorum subsidii spe, tanquàm inani imagine, etiam delusa, vasorum orificia filo injecto obturandi securam tandem methodum invenit. Ligaturam mille modis ornatam perfectiorem efficere postea tentavit complurium saltem industria. Et certè quid arti honorificentius, quid generi humano præstabilius, quàm molestam & horribilem, maximè dubiam, & sæpè periculosam

adurendi modum tutâ & dulci ratione ejurandam, potuit excogitari? Crûsta ferro candente inducta post alteram tertiamve diem solvitur, sanguis aggeribus ruptis, cum exit spumeus, oppositas evincit moles, sternit linamenta, sternit splenia, instrumenta deligationis, Chirurgorum labores; præcepique quoquoersus effluit. Ligandi autem artificium machina simplex adjuvat, insigne sauciis militibus præsidium, torcular. Felicissimus compressionis apparatus! Si habeatur saltem tantum temporarii præsidii genus. Luctantem sanguinem vinclo frænât illud & carcere, donec ministro assidente qui premere & laxas jussus dare sciat habenas, arteriam fauciam Chirurgus exquisiverit, inventam ligaverit. Sed quid de hemorrhagiâ sistendâ in artuum amputatione? Doloris & alæ plenum opus apud veteres erat ipsa amputatio. Scalprum aliquod magnum cum malleo quo scissile os findebant, vel & forcipis cujusdam prægrandis robur quo partem præcidebant eos adhibuisse litteris proditum est. Quæ inde ossium collisio, quæ ligamentorum tendinum nervorum dilaceratio non metuenda? Quanto tutius, culcelli ope & ferrulæ cautè rescindendo, Chirurgi recentiores agunt? Simili simplici, & tutâ magis ratione in amputandâ vel rescindendâ mammâ Chirurgia recens utitur. Quam Vulcanus ardens olim urebat, hanc ferrum hodiè excindit. Infandum dolorem quis enarrabit? Grandiorem acum funiculo instructam quâ mamma trajecta adducebatur, aut furcam magnam quâ ea, tanquam immanis vulturis obuno rostro tunsa corripiebatur, veteres invenerant. Hodiè, nullo præter scalpellum instrumento Chirurgus ad illam excindendam utitur. An igitur quo crudelius, eò tutius? Cur memorem tot stupenda artificia, tot minaces machinas quæ in subsidium ad membra fracta luxatave in sedem pristinam restituenda antiquitas advocavit? Non tali auxilio, neque istis defensoribus tempus eget? Chirurgia recens manus tantum & mantilia ad id aptat, modò idonei & robusti adsint ministri qui & ægrum firmare, & membrum extendere queant. Aëros ignito ferro suas carnes secandas, vivos se deurendos, membra dilaceranda, dilacerata cruentaque ac præ dolorum cruciatu palpitantia, adhuc oleo bullienti perfundenda patienter devovisse quis putet? Quis veterum volvens monumenta, non horreat, dum correptos manibus vinclisque detentos. Formidando machinarum apparatus primùm expositos illos, deindè spiris ligari ingentibus, vectium, trochlearum vim & impetum perferre, per scamna corpus eorum summâ vi potrigi, aut gradibus scalarum districtos pendere, meminere? Nocentes exerceri penis, aut supplicia expendere nunt crederetur? At verò, cum omnes dolorum formas comprehendere, omnia cruciatuum percurrere genera non mihi sit animus, ad alia, sin adeò crudelia, non inde tutiora transire liceat. In ascite, cute nonnumquam prius adustâ, veteres scalpellum in ab domen demittebant, fistulâ dein in foramen injectâ, relictaque humorem noxium eliciebant. Clavi triangularis ope, qui tubo continetur, recentes pangunt, extradoque clavo per tubum in vulnere immisissum, aquam deindè caute emittant. Ultimus hic modus minori accidentium periculo subjicitur. In paracanthesi pectoris versâ ratione Chirugi cutem, musculos, & plevram hodiè scalpello incidunt, quæ olim apice triangulari pungebant. Cujus discriminis ratio in evitandâ pulmonis plevræ haud rarò adnari læsione consistit. Simili modo, quæ Hydrocelis palliativa curatio quondam Phlebotomo perficiebatur, nostrâ ætate clavo triangulari thecâ recondito, longè commodiùs peragitur. Quæ ejusdem curatio perfecta ope funiculi, acus prægrandis beneficio trajecti; in vulnus relictî, tracti, retractique suscipiebatur, nunc ope scapelli aut forcicis specillo sulcato vel sinistræ manûs digito indice juvante tutius absolvitur. Cùm

igitur

igitur in diversis methodis, quibus diversæ operationes peraguntur. Minori instrumentorum apparatu, exquisitiori delectu, inminutâque copiâ recens Chirurgia utatur, eam, ut tutius, sic & citius & jucundius rem suam administrare evidenter omnibus perspicuum esse existimo. Si enim de cæteris dicere per tempus liceret, quid de mirandâ recentium industriâ in intricatâ atque difficili enterocæles & herniæ incarcerationæ operatione in quâ veteres incerti quæ fata ferrent quo sistere daretur, adeo cæci titubabant? Quid de ani fistulâ, quæ quasi parietibus cæcis textum iter, ancipitem habet pluribus viis dolum. Quâ solertia Chirurgia recens digito & instrumentis cæca regens vestigia dolos hujus & ambages resolvit? Quid de lachrymali? Cui mundandæ veterum artificia nihil quicquam prodesse, ductu nasali præcluso, neminem fugit. Chirurgia recens, quam non invenit, viam facit; naturæ æmula, arte suâ novum aliquem ductum lachrymalem efformat, creat. Si callus & caries absunt, quàm ingeniosâ, tenuis, & subtilis armatura lachrymale punctum incunda exhibetur! Referamne subtilitatem illam quâ dextera manus omnem quæ obducta tuenti hebetat visum, & opaca simul caligat, nubem eripit? An commodum subulæ usum in calvaria fisturis vel contusionibus ad perforandum adeo aptæ, radentibus veterum scalpris ut ferè sine fructu agentibus anteponendæ? An pro scarificationibus externæ collæ partis, tonsillas ope paristhmiotomi solerter incidendi bonam astutiam? Utrumne memorabo omnia quæ sedula observatio perficiendæ arti contulit? Longè facilis ipsum femoris collum, ut potè mollius, diffringi, quam ejusdem caput ex profundissimo acetabulo, propter vim quandam externam, prorumpi. Chirurgia recens demonstravit. Innumera sunt præclara observationes suprà capitis, pectoris, & abdominis vulneribus, quorum aliqua mirandis curandi reperti artificii lethalia esse jam desierunt. Sed quid ego? Cur tot operandi modos & arma memorem? Chirurgiam recentem vis mirari? Sæpè sine instrumento ea sit instrumentalis. An absque novaculâ, scalpello, forcibus acu similibusve ferramentis plures ægri non sanantur? Sola eâque artificiosâ Chirurgi manuum ad corpus ægrotans admotione prolapsum plerumque reducitur intestinum. In enterocæle & epiplocele, multas & varias vinculorum formas utriusque lateris ramici sanandæ aptas industria recens excogitavit. Partium deligatione simplici ac situ ossa quandoque vel fracta, vel mota loco, ad copulationem aut nexum revocantur. Art suuntur semper tendines? suuntur & intestina? an arteriæ discissa vel puncta semper aneurismatis opus? capitis vulneri terebratio? ossium collisioni amputatio? Non atique, Quoties Chirurgia recens tutiori ac simpliciori viâ hæc damna reparare potuit, reparavit. Post operationem, Chirurgiam recentem sequere. Lætus in præsens Chirurgus, quod ultra est non odit curare. Deligationem aspice. Artificum manus inter se ultimisque operum labores miraberis. Vulneribus hodiè sit rara deligatio. Malæ cicatricis ut sceleris pudet. Non ampliùs æternis turandis minime vulnus fatigatur. Obsolevit etiam ille multiplex variisque fasciarum numerus, ad faciendâ vincituris nomina quàm ægris vincendis commoda longè aptior. Exulente igitur illæ quarum applicandi ratio obscurior & nimis intricata à veteribus traditur, seu quibus artus è sede magis exturbari possè quam firmari videntur. Est ubi una eademque fascia hodiè diversis noxis adhibetur. Est ubi fascia ex pluribus composita capitibus immensis illis fasciarum orbibus anteponitur. Hic pulcherrimus rerum ordo divitias superat. Nulla sibi tradita munia alacres Chirugi, cur à poriori colant. Quæ cuncta cum ad spectatorum benevolentiam, tum & vel maxime ad fiduciam ægrotorum, promovendæ curationi adeo necessariam, conciliandas egregiè con-

ferunt. Aspice quàm molliter fasciam injiciunt illi, quàm promptè simul & eleganter eam convolvunt, invertunt, nectunt, quàm solertià ea applicatur ut neque nimis arctè, neque nimis laxè inhærescat, quàm moderatione ex ordine solvitur. Hæc si æquo Jove perpendas, deligationis & vincturæ opus Penelopeam artem ferè dixeris. Operum causas, & vitia, & modos, & arma humano cruore uncta descripta habes. Quæ tibi instrumentalis Chirurgia arrideat, eam selige. Quæ verò tutiorem promptioremque medelam afferat, & blandiori dolorem solamine mulceat, hanc tibi exopto.

V.

ER GONE nil miserantis veteris Chirurgiæ durum animum, nec lachrymæ, nec dolores potuerunt flectere? Numquid ex Chirurgiâ carnificina facta erat? Abiit. Quis enim genus Chirurgorum; quis Chirurgiæ artem nesciat? Virtutesque, priscosque viros? Non obtusa adeò gestarunt antiqui pectora, nostro sæpè doluerunt dolore. Temporis vitium erat, non artis. Veteris ævi culpas & errores dùm memoraui, simul & Anatomix nondum accensam faciem, & variarum cognitionum, observationumque & experientix defectum referre non puduit. Si veteres ita miraris laudasque, ut nihil anteferas, nihil illis compares, aberras. Si quædam nimis periculosa, si pleraque dura fecisse credis, multa inania fateris; & lapis, & æquo animo judicas. Non equidem insector, delendaque instrumenta antiqua esse reor, sed videri hodiè emendata, acta idoneaque, & perfectis minimum distantia libenter miror. Quod si tam antiquis novitas fuisset invisâ quam tibi, quid nunc esset vetus Chirurgia? Quid recens haberet quod in publicum usum posset accommodari? At inquires? Nephrotomia jam dudum à Chirurgicâ palestrâ exulavit. Cur illa non hodie peragitur? Cur repono, olim peragi desiit? Si nusquam nostrâ ætate perficitur, an ob ignorantiam Anatomix? Nunquam fuit perfectior, An ob inscitiam morbi sedis? Res in statu quo erant etiam nunc sunt. An ob instrumentorum penuriam? Armenarium Chirurgiæ nunquam fuit donis magis opulentum. Num artificis timiditas accusanda? Ille ipse est qui intrepidè cystotomiam celebrat, Num dexteritas? Ah!... si verò ab antiquis derelicta operatio, num ob pericula, num ob infaustos eventus repudiata? cur non? Forsan rursus in lucem auspiciis felicioribus proferetur, cum veram methodum & antiquioris minùs crudelem Chirurgia reperierit. Antiquas alias operationes quas obscura recondit fama silentio pratero. Num vero sepultas quasdam tenebris antiquitatis operationes Chirurgia recens excitavit? Eadem ars quæ operationem illam in matre vivente nuper renovavit, quam olim exsecto utero in matre peremptâ exercuerat, Ludovicum Magnum renovatâ fistulâ operatio sanavit. Sutam tendinis quæ apud antiquissimos in usu non erat, quam postea cognitam dissuadere, oblitam deindè reliquere, superiori sæculo recentes revocaverunt, faustoque cum successu exercuerunt; quæ nunc rursus videtur inutilis. Quid plura? Non solum certæ quædam antiquæ operationes redintegratæ sunt, sed etiam novæ excogitate. Superioris sæculi inventio est illa quæ in ischuriâ fit, sive in perineo, sive in hypogastrio, vesicæ punctura; quid de novâ brachii in ipsâ humeri junctura amputatione? Quid de bubonocæles operatione cujus veterum nemo mentionem fecit, quid de novo vulnere per sclopera; vel ope tormenti bellici, infistorum conspectu? Novum sanè detrimenti genus, quod & nova artificia excitavit. De recentibus compluribus ad hæc vel illas operationes aptatis methodis, de quibus veteres

nequidem somniavere, jam jam meminimus. An igitur Chirurgiam instrumentalem recentem antiquâ omni parte perfectiorem esse aliquis dubitandi locus supererit? Veteris Chirurgiæ armamentarium exclamas. Pace tuâ dixerim, simile videtur illud armamentario in quo armorum antiquorum seges amplissima oculorum spectaculo, quam ævi præsentis commodo & usui potius reservata, conspiceretur. Quid ergo? Num exulabunt vestes, trochleæ? Num polypastum, ambe, glossocomum, janua, tignum scalæ gradus, & alia benè multa quorum species & nomina vix numero comprehendi possunt? Quid obstat? His abstinere non ignara recens Chirurgia, quarundam machinarum facultates non obtrahat quidem dùm opus est, sed utendi difficultatem facilioribus, neque tamen inefficacioribus postponit. Plerasque, quia prodesse possunt, sed & obesse sæpius & gravius solent, ab armamentario suo arcer. Verùm pergis, recens Chirurgia veluti alienis spoliis ac furro inolescens, libenter jactat se ac gloriatur. Quid enim novi nobis adhuc illa attulit? Nonne vetus pro subsidio lora, funes, fascias, mantilia; nonne acus, cannulas, catheteres, cultros, forcipes, forfices, scalpellos, syringotomos, terebram cum modiollo, acum tricuspidem pro armis habuit? Sic fautor veterum: at quantum mutata ab illis! Vetterum suppellectilem vis inspicere? E spongiis, plumis, lanâ, vel gossypio, setis equinis, si quidem major apud illos linamentorum fuit caritas, confectam fuisse legimus, Calamî scriptorii, vel cylindri lignei, ad futurarum claves effingendas, sericeis iisque ceratis cylindris immutati sunt. Bracheria quorum inutilis ferè usus erat, tum materiâ, tum formâ, novis subligaculis longè postponuntur. Catheteres ex corio, vel ex cornu, ære postea, parati, quantum ad robur, aut figurâ ipsis conciliandâ, aut materiâ levigandâ facilitatem, argenteis de jure suo cedere tenentur. Trepanorum olim cylindricus, nunc conicus modiolus, seu formæ, seu fabricæ ratione uter perfectior? Num etiam syringotomi antiqui incommoda recens industria correxit? Veteres habebant forfices aliquos, globuloso quidem apice, an invetero mucrone obtuso præditos? Rostratos quosdam forcipes, an ita industriè denticulatos? Acum trigonalem, an eadem ut hodiè cannulâ ornatam? Diversæ figuræ tenacula, annulisne donata? Curvos rectos vè scalpellos, an vaginâ seu thecâ adeo affabrè reconditos? An instrumentum gastrophagicum? an herniarium? pharyngotomum? cystotomum novum? spiralem terebram cavâ canali occultatam, globis plumbeis educendis excogitatam, veteribus cognitam nemo sanè dixerit. Hæc habet igitur Chirurgia recens, & alia numerat instrumenta ad nostrum tempus, quæ cuncta neque hoc libello amplecti, neque quàm multæ species, aut quæ sint nomina comprehendere numero refert, stantem columnam injurioso pede ne proruas. Ea sit hujus instrumentalis laus & gloria, quod, tum apud externas gentes, tum apud nostram, à Medicis æquè ac Chirurgis, omni studio atque sollicitudine, etiam ab ævo, perfectâ fuerit. Galli, gens humanissima, qui laboribus & artificijs de humano genere benè mereri semper stidue, non ultimi sanè qui tum inventionis gloriâ, tum dexteritatis famâ hodiè apud omnes inclarescunt. Natio Chirurgia est: licet igitur arma & exuvias antiquas recens Chirurgia habeat, eam invenisse multa, non inventa perfecisse certum est. Obscurata diu eruit atque prorulit in lucem, quæ, prisca memorata, & situs informis premebat & vetustas deserta, nova adscivit quæ genitor produxit usus, luxuriantia compescuit, nimis aspera levavit, virtute carentia sustulit. Sic horridus ille defluxit numerus instrumentorum, & vetus armamentarium experientia pepulit. Copiosâ paucitate satis beata recens Chirurgia supervacuis istis facile caret, operosas veterum paraturas tam constanter amputat, quàm inutiles sarcinas bonus imperator, easque impedimentis adscribit.

Ergo Chirurgia instrumentalis recens antiquâ tutius, citius, jucundius arma ministrat. Annosa instrumenta nunc reconditâ senent quiete. Tu, inhumanæ senium depone Chirurgiæ, & mecum concludere.

Ergò Chirurgia recens instrumentalis antiquâ perfectior.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Petrus-Ludovicus-Maria MALOET, Consiliarius Medicus Regis ordinarius in supremo Senatu Parisiensi designatus.

M. Alexander - Dionysius DIENERT.

M. Carolus GEILLE DE SAINT-LEGER.

M. Antonius GARNIER.

M. Jacobus - Ludovicus ALLEAUME, Militarium Nosocomiorum ad Regis exercitum nuper Medicus.

M. Claudius - Franciscus GRANDCLAS, Eques, Stanislaï I. Poloniarum Regis, Lotharingiæ & Barri Ducis Consiliarius Medicus & Regionum Exercituum à Consiliis Medicis.

M. Stephanus POURFOUR DU PETIT.

M. Paschasius BORIE.

M. Petrus-Antonius LEPPY, Antiquior Scholæ Magister.

Proponerebat Parisiis FRANCISCUS THIERRY DE BUSSY, Tullensis, Doctor Rhemensis, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1764. A SEXTA AD MERIDIEM.